AVİM Yorum • No: 2019 / 26 • Mart 2019

KİTAP TAHLİLİ: MEİJİ JAPONYA'SINA 150. YILINDAN BAKIŞLAR: SEÇİLMİŞ MAKALELER

Vuslat Nur ŞAHİN

.

Ankara Üniversitesi Asya Pasifik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (APAM), Japonyanın Ankara Büyükelçiliğinin desteğiyle *Meiji Japonyasına 150. Yılından Bakışlar: Seçilmiş Makaleler* isimli makale derlemesini 2019 yılında Prof. Dr. Merthan Dündarın hazırlamasıyla yayınladı.

Çalışma genel hatlarıyla Türk okuyucuya Meiji Restorasyonu (1868-1912) hakkında bilgi verme misyonunu taşıyor. Bilindiği üzere Osmanlı Devleti ve Japonya birbirine oldukça yakın tarihlerde Batılılaşma sürecine girmişti. Bu sebeple Japonyanın Batılılaşma sürecinin nasıl bu kadar başarılı olduğu Türkiyede genel araştırma konularından birisidir ve Japonyanın modernleşmesine Türk kamuoyunda nostaljik bir ilgi vardır. Kitabın önsözünde 1867de Meiji modernleşmesine nasıl başlandığından bahsedilirken Japonyanın homojen nüfus yapısına özellikle dikkat çekilmiştir[1].

Çalışma altı makaleyi kapsamaktadır. İlk makale Tokyo Üniversitesinden Prof. Dr Kaoru Iokibenin *Dini Meşrutiyet ve Enternasyonalizm?: Modern Japonyanın Meydan Okuması* başlıklı çalışmadır. Bu çalışma Meiji döneminde ulus devlet oluşumunu akılcılığın akıldışılıkla, enternasyonalizmin milliyetçilikle harmanlanması sonucuna bağlamıştır; bu harmanlama elitler ve elit olmayanların arasındaki bölünmeden doğmuş ve o dönemin şartlarında çatışma yerine bu modernleşme paradoksunun devleti ve kimliği inşa etmesinden bahsedilmiştir[2].

İkinci makale Ankara Üniversitesinden Prof. Dr. Merthan Dündarın *Meiji Modernleşmesinin Osmanlı Dönemi Türk Aydınları Üzerindeki Etkisi Üzerine* isimli çalışmasıdır. Bu çalışma Meiji Restorasyonunun Osmanlı aydınları arasında nasıl yankı bulduğu üzerine odaklanmıştır. Çalışmada Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, fikir adamı ve siyasetçi Ziya Gökalp ve Yusuf Akçura; eğitimci ve siyasetçi Mustafa Satı Bey, gazeteci yazar Samizade Süreyya, Samipaşazade Sezai, İslamcı aktivist ve fikir adamı Abdürreşit İbrahim, asker, devlet adamı ve entelektüel Orgeneral Pertev Demirhan gibi isimlerin Japonya hakkında yazıkları incelenmiş ve bu şahsiyetlerin Japonya hakkındaki görüşleri aktarılmıştır[3].

Üçüncü makale Boğaziçi Üniversitesinden Dr. Erdal Küçükyalçının *Japonyada Din- Devlet İlişkileri ve Laikliğin Doğuşu* başlıklı çalışmasıdır. Yazara göre Japon modernleşmesinin

temelinde din siyaset ayrımı yani laiklik ilkesi yatar[4]. Günümüz Japonyasında devlet tüm dini örgütlenmelere eşit mesafede durmakta ve öğretilerine karışmamaktadır. Fakat yazara göre bu denge durumu bir evrimin sonucudur, giriş mahiyetindeki bu yazıda ağırlıklı olarak Budizmin Japonyaya gelişinden, Meiji Restorasyonuna uzanan süreçte dinin geçirdiği evreler ve merkezi otorite ile ilişkileri ele alınmıştır.

Dördüncü makale Emeritus Profesör Selçuk Esenbel tarafından kaleme alınan *Meiji Restorasyonu Hakkında Düşünceler* başlıklı çalışmadır. Bu çalışmada Esenbel, Meiji Restorasyonunun Türk kamuoyunda modernleşmede romantik bir ideal olarak gördüldüğünü iddia etmektedir, kendi kimliğini korurken modernleşen Japonya hakkındaki düşüncelerin doğruluğunu tartışmaktadır. Esenbele göre Meiji Restorasyonu sadece bir gelenek ve görenek içinde yoğrulan evrimsel ıslahatlar zinciri olmaktan çok, daha çarpıcı, radikal denebilecek düşünceler ve politikalarının olgunlaştırdığı bir modern tarihtir[5].

Beşinci makale Erciyes Üniversitesinden Prof. Dr. Ali Volkan Erdemirin *Meiji Dönemi Japon Edebiyatında Türk İmgesi: Tokuda Shuseinin Türk Kralın Dileği Adlı Masal* isimli çalışmadır. 1900 yılında kaleme alınan bu masal Erdemir tarafından Türkçeleştirilmiş olup, Meiji döneminde edebiyatta Türk imgesi anlaşılmaya çalışılmıştır. Yazarında söylediği gibi bir masaldan yola çıkılarak yapılan bu çalışma deyim yerindeyse okyanusta bir damlayı incelemek olmuştur[6]. Fakat bu masal ve içindeki kurgusal ögeler o dönem Japonyasının kabuğundan çıkarak öğrenme alanının Osmanlı İmparatorluğu topraklarına kadar genişlediğini gösteren iyi bir örnektir[7].

Son çalışma Ankara Üniversitesi Yüksek Lisans öğrencisi Orçun Koçakın *Japonyanın Kayıp Özgürlükçü Anayasası Itsukaichi Üzerine* başlıklı çalışmasıdır. Yazar bu çalışmasında 1880lerde Japonyada başlayan modernleşme ve Batılılaşma fikrinin hayatın her alanını etkilediğinden ve fikrin halka indiğinden bahsetmiştir[8]. Yazar çalışmada bu hayata geçmeyen anayasayı, o dönemin sonunda Japonyada uygulamaya geçen anayasa ve Kanun-i Esasi ile kıyaslamıştır.

Altı makalenin derlendiği bu çalışma Türkiyede Japonyanın anlaşılması bakımından önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Japonya bugün hayranlık duyulan bir ülke olmakla beraber, ülkeyi özel olarak çalışan akademisyen ve araştırmacılar dışında ne yazık ki gerçekten tanınmamaktadır. Meiji Restorasyonu bugünkü Japonyayı oluşturan en önemli tarihi süreçlerden biridir. Bu çalışma hem Restorasyonu anlamak hem de Osmanlı İmparatorluğuyla benzerliklerini ve farklılıklarını doğru tahlil edebilmek açısından önem taşımaktadır.

[1] A. Merthan Dündar, Önsöz, *Meiji Japonyasına 150. Yılından Bakışlar: Seçilmiş Makaleler,* haz., A. Merthan Dündar (Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 2019), iii.

[2] Kaoru Iokibe, Dini Meşrutiyet ve Enternasyonalizm?: Modern Japonyanın Meydan Okuması, *Meiji Japonyasına 150. Yılından Bakışlar: Seçilmiş Makaleler,* haz., A. Merthan Dündar (Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 2019), 15.

[3] A. Merthan Dündar, Meiji Modernleşmesinin Osmanlı Dönemi Türk Aydınları Üzerindeki Etkisi Üzerine, *Meiji Japonyasına 150. Yılından Bakışlar: Seçilmiş Makaleler,* haz., A. Merthan Dündar (Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 2019, 18.

[4] Erdal Küçükyalçın, Japonyada Din- Devlet İlişkileri ve Laikliğin Doğuşu, *Meiji Japonyasına 150. Yılından Bakışlar: Seçilmiş Makaleler,* haz., A. Merthan Dündar (Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 2019, 37.

[5] Selçuk Esenbel, Meiji Restorasyonu Hakkında Düşünceler, *Meiji Japonyasına 150. Yılından Bakışlar: Seçilmiş Makaleler,* haz., A. Merthan Dündar (Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 2019), 70.

[6] Ali Volkan Erdemir, Meiji Dönemi Japon Edebiyatında Türk İmgesi: Tokuda Shuseinin Türk Kralın Dileği Adlı Masal, *Meiji Japonyasına 150. Yılından Bakışlar: Seçilmiş Makaleler,* haz., A. Merthan Dündar (Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 2019), 73.

[7] A.g.e., 87

[8]Orçun Koçak, Japonyanın Kayıp Özgürlükçü Anayasası Itsukaichi Üzerine, *Meiji Japonyasına 150. Yılından Bakışlar: Seçilmiş Makaleler,* haz., A. Merthan Dündar (Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 2019), 102.

Yazar Hakkında :

Vuslat Nur Şahin Orta Doğu Teknik Uluslararası İlişkiler ana dal ve Kurumsal Finans yan dal programlarından mezunudur. Halen Orta Doğu Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler'de yüksek lisans öğrencidir.

Atıfta bulunmak için: ŞAHİN, Vuslat Nur. 2026. "KİTAP TAHLİLİ: MEİJİ JAPONYA'SINA 150. YILINDAN BAKIŞLAR: SEÇİLMİŞ MAKALELER." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2019 / 26. Mart 12. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/KITAP-TAHLILI-MEIJI-JAPONYA-SINA-150-YILINDAN-BAKISLAR-SECILMIS-MAKALELER

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır